

MILJARDRULLNINGEN OCH FÖRSVARET

STATSVERKSPROPOSITIONEN för budgetåret 1952/1953 balanserar, vad driftbudgeten beträffar, på kronor 7 865 290 000 med beräknade utgifter på kronor 6 809 148 000. Av dessa redovisas under fjärde huvudtiteln, budgetens näst största efter socialbudgeten, kronor 1 502 963 000, dvs. 22 %. Av nationalbudgetens många miljardsiffror framgår å andra sidan, att försvarskostnadernas belastning på nationalinkomsten (bruttonationalprodukten) alltjämt stannar under 5 %, medan motsvarande siffra i de europeiska Atlantpaktsländerna håller sig kring eller över 10 % och i USA närmar sig 20 %. Försvarsministern beräknar i sin inledande översikt, att de totala försvarskostnaderna — inberäknat medelsförbrukningen under kapitalbudgeten — komma att uppgå till omkring 1 650 milj. kronor, medan motsvarande kostnader under löpande budgetår uppskattas till drygt 1 400 milj. kronor. Ökningen är i huvudsak automatisk genom penningvärdets fall och innebär alltså ingen egentlig realförstärkning. Den föreslagna försvarsbudgeten företer därför ungefär samma huvuddrag — på gott och ont — som de senare årens.

Försvarsministern redovisar sitt fögderi med i och för sig sympatisk öppenhet: »En snabbare takt beträffande ammunitionsförbrukningen måste eftersträvas. Även i fråga om förnyelsen av den nu befintliga materielen är en väsentlig ökning av medelstildelingen påkallad.» *Men* — »även om jag sålunda har funnit flertalet av de framförda önskemålen väl motiverade, är det mig icke möjligt att helt tillstyrka» osv. Det är naturligtvis just denna avvägning, som till slut avgör försvarets effektivitet och som därför med nödvändighet blir föremål för diskussion och kritik. Det stora flertalet av de otaliga anslagsposterna är nämligen av den karaktären, att anslagen utgå automatiskt vid oförändrad fredsoorganisation. Men de för effektiviteten och krigsvärdet avgörande anslagen till nyanskaffning av vapen och ammunition, fartyg och flygplan, till forskning och försöksverksamhet, till för verksam-

heten i krig livsviktiga befästningar, bergshangarer, bergsförråd, fartygstunnlar och flygfält, de anslagen växla från år till år och ha alltså för nästa budgetår i huvudsak förblivit vid det gamla. Man har ingalunda tagit några »krafttag» denna gång — trots de många miljonerna. Att hänvisa till vår industris bristande resurser gör ett föga övertygande intryck, sedan Överbefälhavaren påvisat, att endast 4—5 % av den samlade industriella kapaciteten maximalt tas i anspråk för militära beställningar, och de tidigare så ofta åberopade »statsfinansiella skälen» utnyttjas inte i år, möjligen med tanke på statsverkspropositionens miljardöverskott. Det finns inte heller någon större »pågående utredning» att krypa bakom, sedan Nothinkommittén på grund av världslägets utveckling fann sig böra nedlägga sin verksamhet. Det är de starka beskärningarna av myndigheternas äskanden för de verkligt betydelsefulla ändamålen, som främst karakterisera årets försvarshuvudtitel. Att regeringen därigenom tar på sig ett stort ansvar är uppenbart; man må för allas vår skull hoppas, att händelseutvecklingen inte skall alltför hårdhänt korrigera dess bedömning.

Sedan detta sagts är det på sin plats att notera ett flertal förbättringar och korrigeringar av tidigare svagheter, ehuru väl propositionen ängsligt håller sig vid minimigränserna. Vår otillräckliga 9-månaders utbildningstid förlängs med 20 dagar för de värnpliktiga i allmänhet och med hela 40 dagar för krigsförbandens blivande gruppechefer. Repetitionsövningarna genomförs i full omfattning, alltså med minst 100 000 man. Flottan får sin ersättningsbyggnadsplan, tyvärr förlängd till 7 år med en därigenom vunnen årlig kostnadsminskning av 9 milj. kronor — men också vid periodens slut ett oroväckande stort ackumulerat nybyggnadsbehov. Vid flygvapnet förskjutes ytterligare den i princip beslutade 50-procentiga förstärkningen av återstående jaktflottiljer till förmån för tidigare ombeväpning av attackflottiljer med alldeles omodern flygplansutrustning. På *en* punkt har emellertid försvarsministern inte tvekat att välja ett maximibud, nämligen i fråga om de värnpliktigas avlöning och förmåner i övrigt; enbart detta förslag, som i och för sig säkert är välmotiverat, medför en kostnadsökning av 23 milj. kronor.

Alltjämt efterlysas dock verkligt effektiva åtgärder för att komma till rätta med försvarets besvärliga befäls- och rekryteringsproblem. Det halva löftet, att arméchefens underbefälsförslag skall hinna föreläggas värriksdagen, är i det avseendet ett absolut minimibud.

Miljardrullningen och försvaret

Om alltså försvarets huvudtitel i regeringens förslag är ungefär som vanligt, dvs. på gott och ont, så måste till slut framhållas, att världsläget icke är normalt — med uppenbara risker för vidgade motsättningar och krig — och att nästan alla andra folk, i klart medvetande härom, just nu ta på sig större försvarsbördor än vad regeringen tilltror oss svenskar att bära.

För att på vissa väsentliga avsnitt nå betydelsefulla förbättringar i regeringens förslag har högern i partimotion föreslagit en rad åtgärder, som dock sammanlagt icke skulle belasta budgeten med mer än 16 milj. kronor. Förslagen avse genomgående särskilt utsatta punkter, där varje anslagshöjning medför reell förstärkning. Sålunda föreslås åtgärder för snabbare modernisering av fältartilleriet och luftvärnet samt för ytterligare anskaffning av eldledningsmateriel och ammunition — kostnad 20 milj. kronor, varav under nästa budgetår 3. Bland övriga objekt kunna här nämnas flygfältsarbeten, berghangarer, uppställningsplatser för radarstationer — allt innebärande utökning av försvarets byggnadskvot. De aktuella svårigheterna för försvarets forskningsverksamhet ha också uppmärksamrats.

Bifall till dessa förslag skulle ge en realförstärkning för en begränsad kapitalinsats.
